

نظام‌واره جامع مسائل پیشرفت و امنیت

(ملی، منطقه‌ای، ناحیه‌ای و استانی)

مجری طرح: مرکز پژوهشی مبنا

مدیر پروژه: دکتر محمدتقی دشتی

نویسنده مسئول: دکتر یاور عیوضی

گروه پژوهش: دکتر محمدتقی دشتی، دکتر سید سعید هاشمی نسب

مرتضی هوشمند، میلاد عیوضی، دکتر مرتضی میر تبار

مسئول ارتباطات و پیگیری‌ها: دکتر محمدباقر صدقی

گروه اجرایی: محمد قرائتی ستوده، امین حجتی، مهدی غفاریان فرهود

ویراستار: محسن یوسفی کیا

ناظر طرح: سید رضا عبادی، دکتر مهدی میر محمدی

انتشارات: مکت اندیشه . شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۲۰۲-۶۷-۰ . نوبت چاپ: ۱۴۰۰ . شمارگان: ۲۰۰

قیمت: ۵۰۰,۰۰۰ تومان

سرشناسه: عیوضی، یاور، ۱۳۶۲- عنوان و نام پدیدآور: نظام‌واره جامع مسائل پیشرفت و امنیت (ملی، منطقه‌ای، ناحیه‌ای و استانی) / مجری طرح مرکز پژوهشی مبنا: نویسنده مسئول یاور عیوضی؛ مدیر پروژه محمدتقی دشتی؛ گروه پژوهش محمدتقی دشتی ... [و دیگران]. مشخصات نشر: قم: مکت اندیشه، ۱۴۰۰. مشخصات ظاهری: ۷۷۱ ص:، جدول، نمودار: ۲۹×۲۲ س. شابک: ۵۰۰۰۰۰۰۰ ریال-۶۷-۰-۷۲۰۲-۶۲۲-۹۷۸. وضعیت فهرست نویسی: فیپاموضوع: توسعه اجتماعی -- ایران موضوع: Iran -- Community development موضوع: رشد اقتصادی -- ایران موضوع: Iran -- Economic development موضوع: امنیت ملی -- ایران موضوع: Iran -- National security شناسه افزوده: دشتی، محمدتقی، ۱۳۵۲- شناسه افزوده: مرکز پژوهشی مبنا. رده بندی کنگره: HN۴۹: رده بندی دیویی: ۳۰۷/۱۴۰۹۵۵: شماره کتابشناسی ملی: ۸۵۲۵۹۱۷: اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

شبکه ارتباط با مخاطب

روابط عمومی (سفارش کتاب، پیشنهادات و انتقادات): محمد قرائتی ستوده ۰۲۵۳۲۹۰۶۴۰۵

آدرس تارنما: www.smhi.ir - www.mabnarc.ir

پست الکترونیک: info@smhi.ir - info@mabnarc.ir

کلمه «پیشرفت» را ما با دقت انتخاب کردیم؛ تعمداً نخواستیم کلمه «توسعه» را به کار ببریم. علت این است که کلمه توسعه، یک بار ارزشی و معنایی دارد؛ التزاماتی با خودش همراه دارد که احیاناً ما با آن التزامات همراه نیستیم، موافق نیستیم. ما نمی‌خواهیم یک اصطلاح جاافتاده متعارف جهانی را که معنای خاصی را از آن می‌فهمند، بیاوریم داخل مجموعه کار خودمان بکنیم. ما مفهومی را که موردنظر خودمان است، مطرح و عرضه می‌کنیم؛ این مفهوم عبارت است از «پیشرفت». معادل معنای فارسی پیشرفت را می‌دانیم؛ می‌دانیم مراد از پیشرفت چیست. تعریف هم خواهیم کرد که منظور ما از این پیشرفتی، که در فارسی معنایش روشن است، چیست؛ پیشرفت در چه ساحت‌هایی است، به چه سمتی است. ما این وام‌نگرفتن مفاهیم را در موارد دیگری هم در انقلاب داشته‌ایم. ما از کلمه «امپریالیسم» استفاده نکردیم؛ کلمه «استکبار» را آوردیم. ممکن است یک زوایایی در معنای امپریالیسم وجود داشته باشد که موردنظر ما نیست. حساسیت ما بر روی آن زوایا نیست؛ حساسیت ما بر روی آن معنایی است که از کلمه «استکبار» به دست می‌آید. لذا این را مطرح کردیم، در انقلاب جا افتاد؛ دنیا هم امروز منظور ما را می‌فهمد و همچنین مفاهیم دیگری، مفهوم پیشرفت برای ما مفهوم روشنی است.

مقام معظم رهبری عنه‌السلامه

نخستین نشست اندیشه‌های راهبردی

(<https://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=10664>)

۱۳۸۹/۹/۱۰

فهرست

بخش اول: ملاحظات نظری و روشی

۱۷	۱. کلیات پژوهش
۲۷	۲. ادبیات پژوهش
۲۷	۲,۱. پیشینه پژوهش (اهم پژوهش‌های مرتبط علاوه بر پروژه‌های پیشرفت و امنیت)
۲۸	۲,۲. ملاحظات نظری
۳۳	۳. روش‌شناسی

بخش دوم: یافته‌ها و دستاوردهای ملی

۵۵	۱. اطلاعات توصیفی
۵۷	۱,۱. سیمای کلی پاسخگویان
۵۹	۱,۲. مسائل و اولویت‌های محیط امنیت و پیشرفت کشور
۶۳	۱,۳. اولویت‌بندی قلمروهای مسائل (کلان مسائل)
۶۵	۱,۴. مهم‌ترین مسائل مربوط به خرده‌نظام سیاست
۷۰	۱,۵. مهم‌ترین مسائل مربوط به خرده‌نظام فرهنگ
۷۴	۱,۶. مهم‌ترین مسائل مربوط به خرده‌نظام اقتصاد
۷۶	۱,۷. مهم‌ترین مسائل مربوط به خرده‌نظام اجتماع
۷۹	۲. اطلاعات استنباطی
۸۰	۲,۱. ضعف در تخصص، دانش، توانایی و شایستگی مدیران و ضعف در تربیت مدیران لایق
۸۲	۲,۲. تقدم رابطه فردی، جناحی یا قومی بر ضابطه در تصمیمات و عزل و نصب‌ها
۸۴	۲,۳. ضعف عملکرد و کارایی نیروهای اداری
۸۶	۲,۴. مدیریت‌های ناکارآمد، جلسه محور و بی‌ثمر
۸۸	۲,۵. نبود نظام مدیریت واحد و یکپارچه و ضعف تعامل نهادهای دولتی (حاکمیتی)
۹۰	۲,۶. بوروکراسی فشل اداری (پیچیدگی، چارت‌سازی غیراصولی و تشریفات ساختگی و ...)
۹۲	۲,۷. فقدان تعامل نهادمند میان سازمان‌های دولتی با بخش خصوصی و سمن‌ها
۹۴	۲,۸. نبود نهاد مسئول حاکمیتی واحد و پاسخگو در خصوص خانواده به عنوان نهاد بنیادی جامعه
۹۶	۲,۹. ضعف هماهنگی، هم‌افزایی و پاسخگویی نهادهای دولتی (حاکمیتی) متولی دین و امور دینی
۹۸	۲,۱۰. نارسایی در نظام رسانه رسمی و تبلیغات اقناع‌کننده فراگیر

- ۲,۱۱. ضعف شفافیت اداری و عدم دسترسی آزاد و عمومی به اطلاعات و تصمیمات و فرایندهای اداری
- ۲,۱۲. فساد اداری (رشوه، اعمال نفوذ و تبانی و رانت و رابطه ...)
- ۲,۱۳. نبود اجماع در میان مسئولان نخبگان در مورد برنامه‌های توسعه (فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و ...)
- ۲,۱۴. کم‌توجهی به مشارکت جدی مردم در تصمیمات و فرایندهای اداری، اقتصادی و تولیدی
- ۲,۱۵. بحران مشروعیت و مقبولیت نظام اداری در نظرگاه جامعه
- ۲,۱۶. خودرأیی، فرد محوری و فقدان سازوکارهای مشارکتی در مدیریت‌ها
- ۲,۱۷. کاهش انسجام ملی و وجود شکاف‌های قومی، زبانی و واگرایی خرده‌هویت‌ها از هویت و وحدت ملی
- ۲,۱۸. ضعف در سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌های راهبردی (اعمال سلیقه، روزمرگی و شعارزدگی ...)
- ۲,۱۹. ضعف بازخوردگیری و اعتبارسنجی تصمیم‌گیری‌ها و عدم تمایل به اجرای آزمایشی آن‌ها
- ۲,۲۰. گستردگی حضور دولت، سازمان‌ها و مؤسساتشان در تصمیم‌گیری‌های سطوح مختلف و محدودیت تفویض اختیار
- ۲,۲۱. ناپایداری، ابهام و قابل اجرا نبودن برنامه‌ها و تصمیمات حاکمیتی
- ۲,۲۲. شفاف نبودن وظایف مسئولان و متولیان تصمیم‌گیرنده در برنامه‌ریزی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها
- ۲,۲۳. جناح‌بندی‌ها و تعارضات سیاسی و پیامدهای آن
- ۲,۲۴. فعال شدن تحرکات و جنبش‌های واگرا یا خشن علیه برخی قوانین و برنامه‌ها و مقاومت مردم برابر تصمیمات دولتی
- ۲,۲۵. مشخص نبودن روش‌های اعتراضات قانونی
- ۲,۲۶. خلأ و ابهام قوانین و تفسیرپذیری و یازدارنده نبودن قوانین
- ۲,۲۷. ضعف در مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی مسئولان و نهادها در مقابل مردم و نهادهای نظارتی
- ۲,۲۸. ضعف مکانیسم‌های نظارتی در اجرای قوانین (نظارت رسمی، نهادی و قضایی)
- ۲,۲۹. ضعف نظارت مردمی (احزاب، رسانه‌ها، سمن‌ها و ...) بر سازمان‌ها و نهادها
- ۲,۳۰. قانون‌گریزی یا توجیه‌های قانونی و برداشت‌های سلیقه‌ای از قانون در بین نهادها، مسئولان و مردم
- ۲,۳۱. نارضایتی عمومی در حوزه‌های مختلف (عدم عمل به وعده‌ها، عدم احقاق حقوق شهروندان و ...)
- ۲,۳۲. ضعف در اعتماد سیاسی (حفظ اعتماد مردم به نظام؛ حفظ اعتماد مردم به نقش سیاسی خود)
- ۲,۳۳. کاهش نشاط در جامعه
- ۲,۳۴. مهاجر فرستی و مهاجرپذیری در داخل
- ۲,۳۵. مهاجرت نخبگان به خارج از کشور
- ۲,۳۶. ضعف در برخورداری مردم از تأمین اجتماعی و خدمات بهداشتی و درمانی
- ۲,۳۷. کم‌توجهی به سیاست‌های جمعیتی (سیاست‌های کنترل جمعیت؛ کاهش باروری؛ آمایش سرزمینی)
- ۲,۳۸. کمبود برخورداری از امکانات اوقات فراغت، ورزشی و تفریحی
- ۲,۳۹. ضعف آموزش‌های فنی، علمی و مهارتی مناسب
- ۲,۴۰. کاهش تمایل سرمایه‌گذاران برای سرمایه‌گذاری در داخل و خروج سرمایه
- ۲,۴۱. احساس تبعیض و بی‌عدالتی در مردم (به ویژه اقوام و اقلیت‌ها)
- ۲,۴۲. نفوذ و تأثیر گروه‌ها و رسانه‌های بیگانه، ضدانقلاب و معاند بر افکار عمومی
- ۲,۴۳. ناامیدی از آینده به ویژه در حوزه معیشت و رفاه در جامعه

۱۶۴. ۲,۴۴. فقدان پیوست و ملاحظات امنیتی در تدوین و اجرای برنامه‌های کلان
۱۶۸. ۲,۴۵. کاهش امنیت اجتماعی و عمومی (از قبیل ناامنی اخلاقی، ناموسی، جانی، مالی و...)
۱۷۰. ۲,۴۶. حاشیه‌نشینی و مسائل ناشی از آن
۱۷۲. ۲,۴۷. اعتیاد به مواد مخدر
۱۷۴. ۲,۴۸. اختلال در نهاد خانواده (طلاق و فروپاشی خانواده، فرار از خانه، خشونت خانوادگی، طلاق عاطفی و...)
۱۷۶. ۲,۴۹. وجود انحرافات، بزه‌ها و جرائم اجتماعی و اینترنتی، شبکه‌های سازمان‌یافته فساد و فحشا
۱۷۸. ۲,۵۰. تکثر و موازی کاری و عدم هماهنگی در بین دستگاه‌های فرهنگی و عدم تبعیت آنها از یک سیاست مشخص
۱۸۰. ۲,۵۱. تغییر سبک زندگی ایرانی اسلامی و ارزش‌های جامعه
۱۸۲. ۲,۵۲. حضور اتباع بیگانه و شهروندان بی‌هویت و پیامدهای منفی آن
۱۸۴. ۲,۵۳. دخالت نهادهای غیرمرتبط در وظایف غیر ذاتی خودشان (اجتماعی، سیاسی، فرهنگی)
۱۸۶. ۲,۵۴. تعارض و ناهماهنگی قوانین، سیاست‌ها و مقررات با فرهنگ بومی مردم
۱۸۸. ۲,۵۵. ضعف رواداری و تحمل در میان مردم و مسئولان و اختلال در گفتگو و حل مسئله و افزایش تهمت و افشاگری
۱۹۰. ۲,۵۶. ضعف فرهنگ ارزش کار و کارآفرینی
۱۹۲. ۲,۵۷. تغییرات اقلیمی به‌ویژه بحران آب، آلودگی و محیط‌زیست
۱۹۴. ۲,۵۸. عدم تناسب سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه با شرایط اقلیمی و جغرافیایی
۱۹۶. ۲,۵۹. شکاف طبقاتی و تبعات منفی آن
۱۹۸. ۲,۶۰. بیکاری و پایین بودن نرخ اشتغال
۲۰۰. ۲,۶۱. اختلال در نظام صادرات، واردات و شبکه توزیع
۲۰۲. ۲,۶۲. اختلال کارکردی، ضعف و به‌روز نبودن نظام بانکی
۲۰۴. ۲,۶۳. ضعف در بهره‌برداری از ظرفیت‌های گردشگری (توریسم، فرهنگی، علمی، طبیعی، مذهبی، پزشکی و...)
۲۰۶. ۲,۶۴. خام‌فروشی محصولات و از دست رفتن ثروت ملی
۲۰۸. ۲,۶۵. احساس عدم امنیت اقتصادی به‌ویژه در صنوف و تجار و سرمایه‌گذاران
۲۱۰. ۲,۶۶. مشارکت ضعیف دولت و نهادهای متولی و بانک‌ها در نظام تولید و تأمین نقدینگی و مواد اولیه واحدهای تولیدی
۲۱۲. ۲,۶۷. تعطیلی و کاهش فعالیت‌های واحدهای تولیدی
۲۱۴. ۲,۶۸. ضعف نظام مالیاتی
۲۱۶. ۲,۶۹. کاهش قدرت خرید مردم و سطح درآمدها
۲۱۸. ۲,۷۰. چالش‌های صنفی و کارگری (نارضایتی، اعتصاب، اعتراض و...)
۲۲۰. ۲,۷۱. جرائم سازمان‌یافته (قاچاق مواد مخدر، انسان، سلاح و...)
۲۲۲. ۲,۷۲. قاچاق کالا و ارز و موارد مرتبط با آن
۲۲۴. ۲,۷۳. کمبود و نارسایی در سیستم حمل‌ونقل عمومی
۲۲۶. ۲,۷۴. محرومیت و ضعف اقتصاد در مناطق مرزی و عدم بهره‌گیری از ظرفیت‌های اقتصادی این مناطق
۲۲۸. ۲,۷۵. نگاه منفی مردم نسبت سرمایه‌دار و سرمایه‌داری
۲۳۰. ۲,۷۶. ضعف در جامعه‌پذیری و پذیرش هنجارهای جامعه

۲۳۲	۲،۷۷. وجود خرافه گرایی، جهل و ضعف عقلانیت در جامعه
۲۳۴	۲،۷۸. فرهنگ عمومی تعارض، دولت ستیزی و اختلاف (میان مردم، مسئولان و مدیران)
۲۳۶	۲،۷۹. ضعف در تعاملات و روابط خارجی اعم از سیاسی، اقتصادی؛ صادرات، گردشگری و ... با کشورهای همسایه

بخش سوم: یافته‌ها و دستاوردهای ناحیه‌ای

۲۴۲	۱. سیمای کلی پاسخگویان ناحیه مرزی
۲۴۲	۲. مسائل و اولویتهای محیط امنیت و پیشرفت نواحی ملی
۲۶۰	۳. کلان مسائل (قلمروهای) اولویت دار محیط امنیت و پیشرفت نواحی ملی (مرزی/مرکزی)
۲۶۳	۴. جمع بندی

بخش چهارم: یافته‌ها و دستاوردهای منطقه‌ای

۲۶۹	۱. شمال غرب
۲۷۲	۱،۱. مهم ترین قلمروهای مسائل منطقه شمال غرب
۲۷۴	۱،۲. مسائل و اولویتهای محیط امنیت و پیشرفت منطقه شمال غرب
۲۷۹	۲. شرق و شمال شرقی
۲۸۲	۲،۱. مهم ترین قلمروهای مسائل منطقه شرق و شمال شرقی
۲۸۴	۲،۲. مسائل و اولویتهای محیط امنیت و پیشرفت منطقه شرق و شمال شرقی
۲۸۹	۳. مرکزی
۲۹۲	۳،۱. مهم ترین قلمروهای مسائل منطقه مرکزی
۲۹۵	۳،۲. مسائل و اولویتهای محیط امنیت و پیشرفت مناطق مرکزی
۲۹۹	۴. غرب
۳۰۲	۴،۱. مهم ترین قلمروهای مسائل منطقه غرب
۳۰۵	۴،۲. مسائل و اولویتهای محیط امنیت و پیشرفت منطقه غرب
۳۱۱	۵. جنوب غرب
۳۱۴	۵،۱. مهم ترین قلمروهای مسائل منطقه جنوب غرب
۳۱۶	۵،۲. مسائل و اولویتهای محیط امنیت و پیشرفت منطقه جنوب غرب
۳۲۳	۶. شمال
۳۲۶	۶،۱. مهم ترین قلمروهای مسائل منطقه شمال
۳۲۸	۶،۲. مسائل و اولویتهای محیط امنیت و پیشرفت منطقه شمال
۳۳۵	۷. تحلیل و مقایسه مناطق
۳۳۷	۷،۱. قلمروها (کلان مسائل)
۳۴۶	۷،۲. مسائل